

نقش پیاده‌مداری بر بهبود هویت رفتاری شهروندان در فضای شهر اسلامی (مطالعه موردی: خیابان فردوسی سنندج)

پرویز اکبری^{۱*}، البرز داوودی^۲

^۱ کارشناس ارشد شهرسازی، مدرس گروه شهرسازی و معماری دانشگاه پیام نور مرکز سنندج
^۲ دانشجوی دکتری معماری، عضو هیئت علمی گروه شهرسازی و معماری دانشگاه پیام نور مرکز سنندج

تاریخ پذیرش: ۹۴/۰۶/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۴/۰۳/۲۶

چکیده

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های شهر اسلامی هویت و اصالت آن است. هویت نه تنها در کالبد شهرها بلکه در رفتار شهروندان نیز تأثیرگذار است. حفظ، تداوم و در صورت نیاز تطبیق هویت اسلامی با مظاهر شهر نیازمند شناسایی عناصر هویت بخش از بعد کالبدی و از منظر فضایی است. در این باره عدم توجه به مقیاس انسانی و نادیده گرفته شدن نیازهای عابران پیاده از معضلات پیش رو هست، به طوری که کمبود و نبود کیفیت در پیاده‌راه‌ها منجر به تضعیف هویت فضاهای شهری و هویت اجتماعی شهروندان شده است. پژوهش حاضر که هدف آن تحلیل جایگاه و نقش پیاده‌راه بر بهبود هویت رفتاری شهروندان در فضای شهرهای اسلامی در مرکز شهر سنندج است، ترکیبی است از دو میدان و محور حد فاصل آنها که به صورت مجموعه‌ای به هم پیوسته در مقیاس شهر عمل می‌کنند. این مقاله، رهیافت‌ها و راه‌کارهایی را برای بهبود کیفیت و تأثیر هویت خیابان فردوسی به عنوان الگویی مناسب برای توسعه فضاهای شهری پیاده‌مدار در این گونه شهرها ارائه داده است. روش پژوهش از نوع ترکیبی است که در آن با مطالعه مبانی نظری پژوهش در قسمت کیفی، چارچوب مبانی نظری تحقیق شامل مؤلفه‌های تأثیرگذار بر بهبود هویت رفتاری در پیاده‌راه‌ها استخراج شده است. در نهایت در قسمت گردآوری داده‌ها، پژوهش حاضر از تکنیک پرسشنامه در باب تدقیق ارتباط پیاده‌راه‌ها و تأثیر این فضاها از هویت رفتاری شهروندان سود جست است. برای انجام تحلیل‌های استنباطی و توصیفی آماری مطالعه حاضر از نرم‌افزار SPSS بهره برده است. نتایج حاصل از این پژوهش، نشانگر این مدعاست که مؤلفه‌های عمده فضاهای شهری پیاده‌مدار نشانه‌ها، خوانایی، نفوذ پذیری و دسترسی راحت، تنوع و پویایی، سرزندگی، حس تعلق و خاطره انگیزی مکان و مؤلفه‌های تأثیرگذار بر شهر اسلامی تأمین امنیت، سلسله مراتب، سیمای بناهای عمومی، عدالت، تعاون و مشارکت، کالبدی محسوب می‌شوند، ارتباط معنا داری با الگوی رفتاری و هویت مند شدن و میزان حضور شهروندان در فضاهای شهری پیاده‌مدار دارند.

واژگان کلیدی: پیاده‌راه، شهر اسلامی، هویت، فضاهای شهری، سنندج.